

5.Шутенко Л.Н., Торкатюк В.И., Бойко Л.Г., Прыжкова О.Ю., Железнякова И.Л., Степаненко С.А., Аль Радван Осама, Бутник С.В., Никифоров А.С. Формирование стратегии развития рынка теплоизоляционных материалов в строительном комплексе Украины // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.63. – К.: Техніка, 2005. – С.35-59.

6.Торкатюк В.И., Золотова Н.М., Васильев Д.И., Тремполец О.В., Прыжкова О.Ю., Прав Ю.Г., Шутенко А.Л., Свичка С.А., Виноградская О.М., Аль Радван Осама, Бутник С.В. Совершенствование системы матричной технологии и разработки организационно-технологических проектов формирования продукции капитального строительства // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.63. – К.: Техніка, 2005. – С.117-129.

Получено 12.12.2005

УДК 658.1

Т.В.МОМОТ, канд. екон. наук, О.І.ГРІНЧЕНКО, М.В.КАДНИЧАНСЬКИЙ
Харківська національна академія міського господарства

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ БУДІВЕЛЬНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Розглядається взаємодія будівельних акціонерних товариств у процесі функціонування з агентами зовнішнього середовища. Із застосуванням PEST-аналізу проведено дослідження середовища функціонування акціонерного товариства, виявлено і згруповано фактори зовнішнього середовища прямого і безпосереднього впливу. Зроблено висновки щодо необхідності систематичного моніторингу з боку різних служб АТ виявлених факторів у процесі стратегічного менеджменту.

Процес формування вартісно-орієнтованої моделі стратегічного управління акціонерним товариством починається зі стадії розробки концепції стратегічного управління (визначення місії, цілей, цінностей акціонерного товариства) і етапу аналізу і діагностики, що передбачає аналіз зовнішнього середовища діяльності і виявлення внутрішніх факторів, що впливають на вартість акціонерного товариства.

Слід особливо відзначити виняткову важливість урахування зовнішніх факторів економічного середовища функціонування акціонерного товариства, враховуючи зовнішнє середовище непрямого і зовнішнє середовище безпосереднього впливу.

В сучасних умовах глобалізації все більшого врахування вимагають фактори зовнішнього середовища непрямого впливу, що суттєво впливають на формування стратегії будівельного акціонерного товариства і до складу яких прийнято включати: економічні, технологічні, соціальні, політичні, ринкові і міжнародні фактори. Для аналізу зазначених факторів пропонується використовувати PEST-аналіз (P – political and legal environment (політико-правове середовище); E – economic environment (економічне середовище); S – sociocultural

environment (соціокультурне середовище); T – technological environment (технологічне середовище)), що набув найбільшого поширення у світовій економічній науці [1, 2].

До факторів зовнішнього середовища безпосереднього впливу прийнято відносити: галузь та конкурентне середовище, споживачів, постачальників, партнерів акціонерного товариства, профспілки, місцеві органи влади тощо.

Особливо важливим є аналіз галузевих ключових факторів успіху з урахуванням переважаючих умов розвитку галузі і конкуренції в ній, що залежать від технології, виробництва, реалізації продукції, маркетингу, професійних навичок, організаційних здібностей, інших факторів, починаючи зі стадії обґрунтування корпоративних цілей і рівня можливої ефективності.

Проблемам стратегічного управління підприємством присвячені роботи відомих зарубіжних вчених І.Ансоффа, Х.Віссема, П.Друкера, В.Кінга, М.Портера, А.А.Томпсона, А.Дж.Стрікланда [2-7] та ін. Знайшли своє відображення розробки в галузі стратегічного менеджменту і в роботах вітчизняних вчених: А.В.Войчака [8], В.Г.Герасимчука [9], А.П.Наливайка [10], В.Д.Нємцова, Л.Є.Довгань [1], З.Є.Шершньової, С.В.Оборської [11]. Разом з тим, потребує дослідження вплив факторів зовнішнього середовища на формування стратегії будівельних акціонерних товариств.

З метою виявлення зовнішніх факторів, що через істотний вплив на економічну кон'юнктуру будівельних акціонерних товариств впливають і на досліджувані процеси вартостітворення, макроекономічне середовище непрямого впливу структуровано за двома рівнями – світова економіка, національна економіка і характеризується такими властивостями, як складність, рухомість та невизначеність (таблиця).

Складність середовища виявляється в кількості факторів, через які воно впливає на акціонерне товариство та можливих змін цих факторів. Рухомість середовища характеризується швидкістю, з якою відбуваються зміни в оточенні акціонерного товариства, що має вплив на зміни в його поведінці. Невизначеність середовища характеризується кількістю інформації про фактори середовища, які впливають на акціонерне товариство, а також ступенями впевненості в цій інформації. Ряд дослідників вважають, що передусім слід розглядати рівень невизначеності зовнішнього середовища, джерела цієї невизначеності, а також з'ясувати яким чином акціонерне товариство має взаємодіяти з цією невизначеністю.

Результати аналізу свідчать, що сучасні умови життя країни, такі як розбалансованість економіки, загроза політичної кризи, інфляційні

процеси, коливання курсу долара ставлять на перше місце за значенням питання стратегії розвитку будівельної галузі у контексті існуючих проблем. Така стратегія повинна забезпечити не просто «пересування за течією» галузі, але її стабільний розвиток та закріплення вже існуючих позитивних зрушень. Зростання попиту на будівельну продукцію, у тому числі, на житлову, обумовлено збільшенням реальних доходів населення (також тіньових), що потребують надійного вкладання (нерухомість); розвитком, хоча й повільним, іпотечного кредитування; міграційними процесами у середині країни до великих центрів (Київ, Донецьк, Харків, Дніпропетровськ), або придбанням приміщень для подальшої оренди [12].

Загальні політичні процеси у державі останніми роками призвели до послаблення економіки. Як наслідок скоротилися фінансові впливання у найважливіші галузі, однією з яких є будівництво. Такі тенденції збільшують можливості приватного сектору, коли лідерами у галузі стають недержавні компанії. Нерозвиненість іпотеки – ще один з найбільш вагомих факторів, що стримують розвиток житлового будівництва.

Для залучення коштів фізичних і юридичних осіб в управління з метою фінансування масового будівництва житла Законом України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операцій з нерухомістю» визначено загальні норми щодо створення фонду фінансування будівництва (ФФБ) і фонду операцій з нерухомістю (ФОН) [13].

Непоодинокими залишаються випадки нецільового використання орендованих ділянок з боку інвесторів. Наприклад, через непорядне ставлення до умов договору з міською адміністрацією та свавільне використання відведеної землі під загрозою зриву в 2004 р. опинилася програма готельного будівництва в Києві.

Відсутність єдиних правил забудови міст та детального планування територій значно ускладнює проблеми галузі й не сприяє розвитку територій. Сьогодні в Україні існує два окремих кадастри, земельний та містобудівний, які у багатьох випадках суперечать один одному. Правила забудови повинні включати у себе зонінгову частину, що дасть інвестору можливість оцінити перспективи майбутнього будівництва, коли він ще тільки обирає ділянку для будівлі.

Залишається досить складною система отримання дозволу на будівництво. На сьогоднішній день у нашій країні будівельну діяльність регламентують 28 законів України, близько 30 постанов Кабінету Міністрів та велика кількість різноманітних нормативно-правових документів. Базовим документом є Закон України «Про планування та за-

будову територій», однак однією з основних проблем, що стримує розвиток галузі, є відсутність «зібраності», коли необхідні вимоги та порядки знаходяться у різних законних та підзаконних актах міністерств, відомств та держадміністрацій.

На узгодження будівельної документації потрібно витратити у середньому 2-3 роки, які йдуть на відвідування різноманітних установ та організацій, офіційні та неофіційні витрати, що, у свою чергу, сповільнює надходження інвестицій в економіку країни. За оцінками спеціалістів, існує декілька способів вирішення цієї проблеми. По-перше, це організація «єдиного вікна», за допомогою якого можна проводити деякі етапи оформлення документів (наприклад, зібрання вихідних даних на проектування або під час експертизи проекту). По-друге, проводити деякі етапи оформлення одночасно та запобігати дублювання. По-третє, розглянути можливість внесення усіх вимог різних відомств (пожежників, екологів тощо) до єдиних будівельних норм проектування.

Обсяг пропозицій інвесторів перевищує можливості вітчизняних будівельних організацій. Одна з причин цієї ситуації в галузі – це застаріле технічне забезпечення діяльності процесу будівництва. За словами президента корпорації «Укрбуд» Ю.К.Пелиха, оновлення потребує технічне обладнання та парки машин майже усіх будівельних компаній в нашій країні, та це призведе до значних капіталовкладень. Крім того, те обладнання та машини, що можуть запропонувати іноземні виробники, поки що не доступні за ціною; вітчизняні ж заводи сьогодні ще не можуть забезпечити будівництво надійною та якісною технікою. Існують тимчасові засоби вирішення проблеми, якими змушені користуватися будівельники: оренда машин та лізингові схеми. Але така ситуація потребує кардинального вирішення, тому що ця небезпечна тенденція може призвести до того, що будівельники України будуть змушені конкурувати з іноземними будівельними компаніями на своїй території.

Таким чином, підсумовуючи вищезазначені проблеми, які сьогодні існують у будівельній галузі України, можна сказати, що значні зрушення у бік позитивного розвитку будуть досягнуті шляхом проведення державою послідовної та узгодженої з усіма учасниками будівництва політики у даній сфері. Недостатньо виявити вузькоспеціалізовані негаразди галузі, для значного ефекту необхідно створення якісно нової концепції участі держави у встановленні стабільності в будівництві.

Безумовно, своєчасне врахування факторів макросередовища дозволяє сформуванню вартісно-орієнтовану стратегію акціонерного това-

риства відповідно до загальної ситуації в галузі та сприяє прийняттю найкращих управлінських рішень щодо доцільності інвестування на розширення діяльності акціонерного товариства будівельної галузі.

1. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент. – К., 2002. – 560 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1989. – 519с.
3. Виссема Х. Менеджмент в подразделениях фирмы: Пер. с англ. – М.: Инфра-М, 1996. – 288 с.
4. Друкер П. Эффективное управление. Экономические задачи и оптимальные решения: Пер. с англ. – М.: АСТ, 1998. – 284 с.
5. Кинг У., Клиланд Д. Стратегическое планирование и хозяйственная политика: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1982. – 400 с.
6. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції: Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 390 с.
7. Томпсон А. А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: Пер. с англ. / Под ред. Л.Г.Зайцева, М.И.Соколовой. – М.: Банки и биржи. ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
8. Войчак А.В. Маркетинговый менеджмент. – К.: КНЕУ, 1998. – 240 с.
9. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність. – К.: Вища школа, 1995. – 266 с.
10. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку. – К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.
11. Шершньова З.Є., Оборська С.В., Ратушний Ю.М. Стратегічне управління. – К.: КНЕУ, 2001. – 232 с.
12. Галицькі контракти. – №40 від 6.10.2003 р.
13. Про фінансово-кредитні механізми та управління власністю під час будівництва та операцій з нерухомістю: Закон України №978 від 19.06.2003 р.

Отримано 22.12.2005

УДК 643.1

В.Ю.СВЕТЛИЧНАЯ, канд. экон. наук

Харьковская национальная академия городского хозяйства

НЕОБХОДИМОСТЬ РАЗРАБОТКИ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ В УПРАВЛЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИМ РАЗВИТИЕМ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ, ФУНКЦИОНИРУЮЩИХ В КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЕ

Анализируется производственно-хозяйственная деятельность предприятий строительного комплекса Украины в условиях рыночных преобразований. Акцентируется внимание на поиске необходимости внедрения стратегических основ функционирования.

Рыночные преобразования в экономике страны происходят сложно и проблематично. Особенно чутко реагирует на ситуацию в экономике страны инвестиционная сфера. В условиях экономической нестабильности снижаются объемы инвестиций, происходят серьезные изменения в их структуре и т.д.

Чтобы сориентироваться в сложившейся ситуации, строительным